

SAKSFRAMLEGG**Saksbehandler: Snorre Glørstad**

<i>Saksnr</i>	<i>Uvalg</i>	<i>Møtedato</i>
	Kommunestyret - Ørland kommune	

Kommunereformen - status pr 01.07.2015

Vedlegg:

- 1 Kommunereformen - brev fra Fylkesmannen datert 13.03.15
- 2 Intensjonsavtale Ørland og Bjugn kommuner - utkast 3 pr. 11.06.15

Sakens bakgrunn og innhold

Fylkesmannen har bedt om statusrapport fra alle kommunene pr. 1. juli i år om arbeidet med kommunereformen. Fylkesmannen ber kommunene utrede 0k alternativet (dagens situasjon) – muligheter og utfordringer for kommunen slik den er i dag i et 30-50 års perspektiv. Dette skal settes opp mot enten ett eller maks to andre alternativer. 2k alternativet peker seg ut som det mest realistiske alternativet for både Bjugn og Ørland kommune nå. I tillegg har begge kommunene akseptert at Åfjord og evt. Roan kan delta i diskusjonene om en intensjonsavtale for 3k/4k løsningen etter at Osen kommune sist fredag 29.05.15 meldte seg ut av 5k diskusjonen etter 3 møter. 4k alternativet blir sannsynligvis ikke klart før etter høstens valg. Det skal også nevnes at Ørland, Bjugn og Åfjord kommuner møtte Frøya og Hitra kommuner på ordfører-/rådmannsnivå 29.05.15 på Brekstad etter initiativ fra Frøya kommune. Dette møtet konkluderte med at en sammenslåing ikke anses naturlig, men at de to øykommunene ønsker et tettere samarbeid framover, gjerne gjennom et kystregionråd som kan føre arbeidet i Kysten er klar prosjektet videre.

Det eneste sikre i dag er at forhandlingene om intensjonsavtale som senere skal avløses av vedtak om frivillig sammenslåing av Bjugn og Ørland kommuner under navnet Ørland kommune med Botngård som administrasjonssenter, har progresjon i god forhandlingsånd mellom de to arbeidsgruppene.

Utkast 1 til intensjonsavtale ble gjennomgått i felles arbeidsgruppe 3. juni og skal bearbeides videre i felles arbeidsgruppe 11. juni. Deretter blir utkast 2 til intensjonsavtale sendt ut fra rådmennene som en del av dette saksframlegget.

Innen 1. mai 2016 skal kommunestyrene gjøre vedtak om evt. frivillig sammenslåing. Deretter utarbeides søknad som sendes regjeringen. Hvis vedtaket om sammenslåing blir godkjent i statsråd, trår bestemmelsene i Inndelingsloven i kraft og det velges en Fellesnemnd som skal stå ansvarlig for hele prosessen til den nye kommunen «går på lufta» en gang mellom 1. januar 2017 og 1. januar 2020.

Medlemmer i arbeidsgruppene er:

Fra Ørland:

Hallgeir Grøntvedt, Knut Ring, Torhild Aarbergbotten, Laila Lund, Bjørnar Dahlberg, Helge Olden (tillitsvalgt), Even Tobias Eriksen (ungdomsrepresentant), Snorre Glørstad.

Fra Bjugn:

Ogne Undertun, Hans Eide, Tore Melhuus, Sissel Eide Fremstad, Gunhild Lien, Carmen Aurora Kotte Antonsen (ungdomsrepresentant), Gunn Karin Olsen (tillitsvalgt), Tor Langvold.

Regjeringen har gjennom Meld.St. 14 – kommunereformen-nye oppgaver til større kommuner - kommet med et forslag til overføring av nye oppgaver til større og mer robuste kommuner. Tidligere har vi i 2014 fått Ekspertutvalgets to rapporter, der 10 kriterier for kommunene og 2 kriterier for Staten ble nedfelt som førende for lokale vurderinger av mulighetene for kommunene til å løse dagens oppgaver. Ekspertutvalget konkluderte i 3 punkter i første delrapport:

1. *Kommunene bør ha minst 15-20 000 innbyggere for å sikre en god oppgaveløsning.*
2. *Kommunestrukturen bør i større grad nærme seg funksjonelle samfunnsutviklingsområder.*
3. *Staten bør redusere detaljstyringen og ordninger for politisk deltakelse bør videreutvikles for å sikre gode og slagkraftige demokratiske arenaer.*

Regjeringen har IKKE satt et minimumstak for antall innbyggere i en ny kommune, men opererer i stedet med begrepet robuste kommuner. Bortsett fra dette punktet, ser det ut som regjeringen følger Ekspertutvalget's tilrådninger på de fleste punkter.

Sluttrapporten i desember -14 gir 10 eksempler på oppgaver som det kan være aktuelt å overføre til kommunene: 1. Psykisk helsevern. 2. Tverrfaglig spesialisert rusbehandling. 3. Habilitering og rehabilitering. 4. Hjelpemidler. 5. Barnevern. 6. Arbeidsmarkedstiltak. 7. Videregående opplæring. 8. Kollektivtransport. 9. Fylkesveger. 10. Virkemidler for lokal nærings- og samfunnsutvikling.

I dette saksframlegget er det ikke plass til å ramse opp alle oppgaver som foreslås overført fra stat, regional stat og fylkeskommunene. Det forslaget som kanskje har fått størst oppmerksomhet på den humoristiske siden er forslaget om at kommunene kan stå for vigselsseremonien.

I forslag til intensjonsavtale om frivillig sammenslåing av Bjugn og Ørland kommuner, står det at arbeidsgruppen tror vi har bedre forutsetninger for å løse de nye oppgavene og utnytte potensialet og ressursene bedre i fellesskap i stedet for som to separate kommuner.

Vurdering

Regjeringen har åpnet et vindu for alle kommunene til å foreta en seriøs vurdering av hva som vil være beste løsning for innbyggerne i kommunene i et 30-50 års perspektiv. Fortsette som nå som egen kommune eller søke framtidige løsninger sammen med nabokommuner. Dette kommunereformvinduet med alle økonomiske incentiver og kommunenes valgfrihet lukkes sommeren 2016.

I Ekspertutvalgets første rapport, 2. punkt i konklusjonen, sies det:

Kommunestrukturen bør i større grad nærme seg funksjonelle samfunnsutviklingsområder.

Følger vi denne anbefalingen, vil det være vanskelig å se for seg en annen løsning for både Bjugn og Ørland, hvis en ikke skal gå videre med dagens organisering, enn å inkludere begge kommunene i en sammenslåingsløsning, men det trenger ikke utelukke 3k eller 4k hvis det blir nødvendig/ønsket/gir større fordeler.

Det sterkeste kjennetegnet på Bjugn og Ørland er at kommunene utgjør et felles bo- og arbeidsmarked.

Så er det åpenbart at kulturen i de to kommunene kan være forskjellig på flere områder, både organisatorisk og når det gjelder folkelyne. Å lage en felles og enhetlig kultur for den nye kommunen, vil bli en stor oppgave for Fellesnemnda, partssammensatt utvalg og prosjektlederen (kommunens nye rådmann).

Det samme vil gjelde om Åfjord og evt. Roan vil delta i forhandlingene og dannelsen av en ny kystkommune. **Kystkommunealternativet er derfor ikke dødt**, men etter at Osen kommune v/ordfører varslet 29.05.15 i en epost at de ikke ønsker å fortsette drøftingene om 5k, så er 5k alternativet dødt. Det har Osen sørget for.

Veien videre

Dersom kommunestyrene i Bjugn og Ørland velger å gå videre med 2k alternativet til dagens struktur, bør det i løpet av høsten utarbeides et opplegg for innbyggerinvolvering og evt. foreta en innbyggerundersøkelse. Alt dette må baseres på det grunnlaget vi har i intensjonsavtalen. Så må det deretter utarbeides et saksframlegg for endelig beslutning i kommunestyrene våren 2016.

Innholdet i dette saksframlegget må tilfredsstille de krav til vedtak som departementet stiller og som loven krever. I tillegg må vi i saksframlegget avklare tidspunkt for sammenslåing, politisk organisering og overordnede mål for den nye kommunen.

Tidspunkt for sammenslåing bør avklares med departementet så snart vedtaket om sammenslåing er fattet, se sitat fra proposisjonen. Selv om man er noen måneder på etterskudd i forhold til tidsplanen regjeringen har operert med for det som kalles spor 1-sammenslåing fra 01.01.2017(SAS-kommunene og Leksvik og Rissa), så må en ha en god dialog med departementet om tidspunktet for sammenslåing. I intensjonsavtalen vil mulighetene og avklaringene for politisk styring av den nye kommunen bli nedfelt.

I kommuneproposisjonen – Prop. 121 S, kap 5 Levende lokaldemokrati, leser vi:

...Kongen i statsråd vedtok sammenslåingen (Sandefjord, Andebu, Stokke)24. april 2015. Den nye kommunen etableres fra 1. januar 2017... ..En sammenslåing av vil være den første som får økonomisk støtte etter de nye standardiserte modellene som er laget i forbindelse med reformen. En sammenslåing av tre kommuner, som får mellom 50 000 og 100 000 innbyggere, vil utløse 40 mill. kroner til dekning av engangskostnader. Dersom Stortinget slutter seg til regjeringens forslag til tilleggsbevilgning i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2015, vil midlene til utbetales sommeren 2015. I tillegg vil den nye kommunen få utbetalt 30 mill. kroner i reformstøtte etter at sammenslåingen har trådt i kraft 1. januar 2017.

Oversikten fra «Ny kommune-modelleringen» viser at Bjugn og Ørland og også 3/4k vil motta 20 mill. kroner i engangsstøtte og 5 mill. kroner i reformstøtte. Kommuner med 15 000-30 000 innbyggere vil ved sammenslåing få 20 mill. kroner i reformstøtte.

Videre leser vi: I sin innstilling ba kommunal- og forvaltningskomiteen om at regjeringen gir reformstøtte også til kommuner som etter sammenslåing har under

10 000 innbyggere. Regjeringen har nå fjernet den nedre grensen, slik at alle kommuner som blir slått sammen i reformperioden vil få reformstøtte.

Og videre: Kommunene gis full kompensasjon for tap av basistilskuddet, som er et fast beløp pr kommune, og netto nedgang i samlede regionalpolitiske tilskudd. Den nye kommunen mottar fullt inndelingstilskudd i 15 år, før tilskuddet deretter trappes ned over fem år. Veksttilskudd omfattes ikke av inndelingstilskuddet. Dersom en ny sammenslått kommune oppfyller kravene til å motta veksttilskudd vil kommunen få dette på vanlig måte.

Til slutt: For å ha forutsigbare rammebetingelser i kommunereformen, legger regjeringen opp til at alle sammenslåingene i reformperioden blir behandlet likt. Størrelsen på inndelingstilskuddet ved en sammenslåing i kommunereformperioden beregnes ut fra inntektssystemet i 2016. Eventuelle endringer i inntektssystemet i perioden 2017-2019 vil ikke påvirke størrelsen på inndelingstilskuddet.

I et eget punkt 5.1.4 – utredning av lovhjemmel for pålegg om interkommunalt samarbeid, skriver regjeringen:

For å sikre kvaliteten i det offentlige tjenestetilbudet, foreslo ekspertutvalget i delrapporten fra mars 2014 at det skal være adgang til å pålegge interkommunalt samarbeid som en løsning hvor geografiske avstander gjør at kommuner ikke kan slå seg sammen.....I lys av kommunereformens mål og prosess vil det samtidig være naturlig å utrede og belyse andre vilkår enn at det foreligger for store geografiske avstander som grunnlag for å pålegge kommuner å samarbeide.

Kommunestyrevalg og valgperiode i kommunereformen

I proposisjonen pekes det på 4 alternativer (side 35) som gjør det mulig å ordne det nye kommunestyret fra 1. januar 2017, 1. januar 2018, 1. januar 2019 og 1. januar 2020 gjennom ulike valgkonstruksjoner. Dette betyr at man har stor frihetsgrad for politisk organisering når kommunene har bestemt tidspunkt for sammenslåing.

Folkehelsevurdering

Det synes naturlig at den nye kommunen uttrykker klare og ambisiøse mål og forpliktelser når det gjelder folkehelseperspektivet. I tråd med Samhandlingsreformen skal det legges stor vekt på det forebyggende helsearbeidet.

Oppsummering

Regjering og Storting har åpnet en nasjonal mulighet innenfor kjente rammer til å se på kommunestrukturen i dag med 428 kommuner organisert etter generalistkommuneprinsippet. Arbeidet er basert på frivillighet, men mulighetene for å motta incentivene som et ledd i kommunereformen, bl.a. økonomisk støtte, lukkes sommeren 2016.

Regjeringen legger opp til at generalistkommunen fortsatt skal være det bærende prinsipp, men regjeringen kommer tilbake til spørsmålet om å pålegge interkommunalt samarbeid for å sikre kvaliteten i det offentlige tjenestetilbudet. Det blir fremmet forslag for Stortinget våren 2017.

Følgende alternativer gjenstår i forhold til å fortsette som egen kommune (benevnes som 0k alternativet):

1. Utrede sammenslåing med Ørland kommune.
2. Utrede sammenslåing med Ørland og Åfjord kommuner, også evt. Roan kommune til en 4k kystkommune.

Arbeidet med å formulere innholdet i en intensjonsavtale om sammenslåing av Bjugn og Ørland har i møte 3. juni og nytt planlagt møte 11. juni kommet langt.

Rådmannen anbefaler at kommunestyret gir grønt lys for å utarbeide en intensjonsavtale om sammenslåing med Ørland kommune, men at Åfjord kommune og evt. Roan kommune gis en mulighet for å inngå i drøftingene etter høstens valg dersom de selv ønsker det, jfr. k.sak 15/7 den 27. januar 2015.

Uansett om Åfjord og Roan ønsker å delta i dannelsen av en ny kommune langs kysten av Fosen-halvøya, vil en konstruksjon uten Ørland kommune virke usannsynlig for Bjugn kommune.

Intensjonsavtalen må vedtas av de nye kommunestyrene høsten 2015 og deretter må et felles saksframlegg om sammenslåing mellom de kommunene som ønsker det utarbeides med sikte på behandling i kommunestyrene før 1.mai 2016.

Arbeidsgruppens innstilling

1. Framforhandlet intensjonsavtale mellom Bjugn og Ørland dat. 11.06.2015 godkjennes.
2. En sammenslåing av Ørland og Bjugn, basert på framforhandlet intensjonsavtale, anses pr. i dag som den mest reelle alternativ til å fortsette som egne kommuner. Dette legges derfor til grunn for det videre arbeidet med kommunereformen.
3. Andre løsninger enn en sammenslåing av Bjugn og Ørland kan vurderes utover høsten. Dette må i så fall bygge på at det etter samtaler mellom kommunene, anses å gi et bedre resultat enn kun en løsning med Ørland og Bjugn.
4. Rådmennene fremmer sak om videre framdrift i arbeidet med kommunereformen etter sommerferien. Saken må bl.a. inneholde et opplegg for innbyggerinvolvering og evt. innbyggerundersøkelse. Saken må også inneholde sentrale punkter som må avklares i endelig vedtak om kommunesammenslåing våren 2016.